

**Zeitschrift:** Annalas da la Societad Retorumantscha  
**Herausgeber:** Societad Retorumantscha  
**Band:** 6 (1891)

**Artikel:** Chanzuns popularas engiadinaisas  
**Autor:** Derin, P. J.  
**DOI:** <https://doi.org/10.5169/seals-178715>

### **Nutzungsbedingungen**

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

### **Conditions d'utilisation**

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

### **Terms of use**

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

**Download PDF:** 22.08.2025

**ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>**



## Chanzuns popularas engiadinaisas.



Jo dalla bocca da nossa glioud e jo da veglas scrittüras sun stattas missas insembel las seguaintas chanzuns. Ellas fan part d' üna coleziun plü gronda ma in part amo incompleta; coleziun fatta sainza as dar üngün fastidi scha tottas la poesias sun *originalas* rumanschas o bricha. — Minchüna ha sia valur, ch' ella sia pür plü o main libramaing vertida or d' oters linguachs, cun nos idioms ha ella tut sü eir alch del caracter da nos pövel. Laschairs ad oters il pissèr da la tscherna e manain nan pro per quella jada il plü blèr material pussibel. —

Plü co bé documaints da lingua sun quistas chanzuns da riguardar sco documaints d' oters temps e d' oters custüms. Cun las bellas e sgüras stradas da nos cuolmens, cun las jelgas charozas federalas, arivet in nossa vallada, prümischem jast, *il progress*. — El ha scuvert la sulvada bellezza da nos pajais, ha mossà ad ütillar las auas mineralas; ans culliond cun il mond per mez del telegraf e da la posta, el ha purta üna nova vita in nossa val solitaria. — Però per üna ledscha fatala, eir pro no il progress nun ha fat ün pass inavant sainza büttar jo tot quai ch' el ha insecuntra sün sa via. Davant el o sovent bè davant a sias *aparanzas*, cüstüms et üsanzas chi düreivan da seculs han stovü ceder e sün hoz bé üna memoria dels plü vegls. Daspo quella vota nos antic linguach cha ningün oter nun ans podrá ma rimplazar, sto cumbatter cun ün inimih ferm e pussaint! Hoz amo, avant co chi sia massa tard, clejain insembel quai chi amo reista del passà, pustüt las chanzuns cha nossa vallada ha in uschè grond numer. Ils cuntrasts da la vita passan tras lur strofas irregularas;

simplas et alla veglia, in ellas riviva nos pövel cun sias virtùds e seis défets. Tot quai ha hoz o plü amo duman la valur d' ün documaint. Scha na oter schi almain cun lur abundanza quellas chanzuns saran perdüttas cha nos pövel es stat e sarà adüna poët infin ch' el tschantschara nossa dutscha lingua materna!

*P. J. Derin.*



I.

## Chanzun davart la libertad.

Sü, sü, o Svizers e Grischuns!  
Sü tots da cumpagnia!  
Chantain üna nova chanzun  
Al Segner sün quist di.

Sü o dileta juventüm!  
Sü tots in cumpagnia!  
Chantain üna nova chanzun  
A Dieu per sa jüstia.

Hoz vains no bain l'ocasiun  
Uschè d' ans alegrar,  
Siglir d' algrezia e' ns tegner buns  
Per nossa libertad.

Avant traischient anns passads  
Nos babuns chars stövettan  
Per aquistar lur libertad  
Sponder sang e combatter.

Ma nus per causa nos puchads  
Et grondas ingüstias  
La libertad vains inbürgià  
O led e magumia!

Nel an setschient e novantot  
Per causa nos puchads  
Ha Dieu vuglù nos char pajais  
Cun guerra circondar.

Ach, che trais anns cha quels sun stats!  
Usché dals passantar,  
Ingün podeiva plü il siou  
Dafatta cumandar.

Qua vainsa viss eir inimihs  
Et eir alchüns tirans  
Chi 'ns han laschats inminchadi  
O led, dolor e plonts!

Mo 'l Segner Dieu omnipotaint  
Da nus slaschet gnir pchà,  
E nossa chara libertad  
Ha darche turnantà.

Dimena chars predicaturs  
Il nom da Dieu ludai  
Cha sainza temma dels mondaus  
Seis pled predgiar podai.

Rovai dimena al S. Spiert  
Quel as vögla mossar  
Cha vo possat predgiar indret  
A l'Evangeli char.

Sü o marits et eir muglèrs  
Cun ils vos chars infants  
Chantai d'algrezia e triumf  
E siat recognoschaints.

Sü verginas eir con dalet  
A Dieu dessat lodar  
Servi al segner cun cor s-chet  
Per nossa libertad.

Chantain bels psalms et eir canzuns  
A Dieu per celebrar,  
Sigli d'algrezza et 's tgnai buns  
Las vuschs fat strasunar.

Exaudans Dieu omnipotaint  
Per amur da Jesus Crist,  
Stans pro o Dieu omnipotaint  
O tü Salvader jüst.

Nun 's chastiar o Segner char  
Ans vöglast perdunar  
E nossa chara libertad  
Davent plü non piglar.

Ach Segner lascha splendorir  
Tia fatscha sur da nus  
Et eir ans vöglast benedir  
O Segner grazius.

No tai rovain Salvader char  
Per amur d' tia paschiun  
Tü ma da no nun at retrar  
Mo dans tot il perdun.

Pigla sü nos ingraziamaints  
Cha no at podains dar  
Tü sast cha no perfetamaing  
Indret nun podain far.

A tai sia lod ed ingraziamaint  
O Crist nos redentur  
A tai bap, figl e Sonch Spiert  
Chantain gloria et onur!

---

II.

Chanzun novella.

L' aigla ha pers la forza  
La non po plü sgolar,  
La Frantscha tras sia forza  
L' ha fat il chè sbassar.

Sia ira (ça ira) cun algretia  
Ils Franzès van chantond,  
Pertot ingio ch' els van  
Cun valor cumbattond.

Pertot els fan las ledschas  
Tots stovan l' observar,  
Ingün po contradir  
Tots ston bé obedir.

'l Tirol quella forteza  
Ch' ingün nu leiva crair  
Sun entrats cun leideza  
Sco svesch vain podü vair.

Vienna non eira sgüra  
Ella steiva spettar  
Als Franzès, containteza  
Cha 'n pasch la laschan star.

L' Italia es totta persa  
Sco eir ils Pajais Bass  
Zond brich am possa volver  
Pertot serrà il pass.

Boemia et Ungaria  
Ais tot meis reginom,  
Bandunond l' Ingelterra  
Non vess eu ingün don.

L' Ingelterra es richantada  
Et eu patesch il don  
Scha no 'm distach dad ella  
Pertot meis reginom.

Tü sabi prussianer  
Hast bain prolitigià  
L' alianza hast disfat  
In pasch esch tü reistà.

Eu nun l' ha perdunada  
Ma tegn per adimaint  
Nom ha ch' eu vegn in forza  
Scha bain tü esch possaint.

La Frantscha non post vendscher  
Eu vez ch' eu sun sforzà,  
Bainbod da far la pasch  
Eu sun mez ruvinà.

La *Frantscha* disch:

O Ingelterra altera  
Tü tainst dozà il chè  
Consegna tü mias inslas  
Las qualas m' hast piglè.

Tot sa cha tü esch richa  
À scodün es contschaint  
Forsa ün di vgnarà  
Ün oter plü possaint.

Ils princips dal imperi  
Han gnü eir pac guadogn  
D' as metter cunter Frantscha  
Eir quels pateschan don.

Raig de *Napoli* disch:

Eu non sa plü che dir  
Che stüdi ch' eu piglia  
Ossa nun reista oter  
Co solum la Siziglia.

Raig da *Sardegna* disch:

Il Piemont es ie  
Non poss plü l' aquistar  
Ma solum la Sardegna  
Quell' am pudess reistar.

Raig da *Spogna* disch:

Eir eu l' ha sayurada  
N' ha gnü eir ün bun nas,  
Ma trid' am jeiva bod  
Eir in man dels Franzès.

Ils signurs holandais  
Eir quels crajevan bucca  
Chi gnissan ils Franzès  
Als squassar la perucca.

Ossa vus aliats  
Craiaivat bain da bun  
La Frantscha tots insembel  
Da far 'na partizium.

Il *papa* plondscha:

Eu perd il plü da tot  
Las clafs del paradis  
Ch' eu non poss plü entrar  
Ni eu ni meis amis.

Ils Franzès l' han piglada  
In tshel els van chantond  
Sa ira (ça ira) cun alegria  
Tots van eir musicond.

*Svizers e grischuns*:

La Retia e la Helvetia  
Tots duas in uniun  
As spettan da la Frantscha  
Bucca ordinatiun.

Schabain eir ossa para  
Remodernatiun  
Eir con las nossas ledschas  
In nos pajais grischun.

Vulain rovar al Segner  
Ch' el vögla inspirar  
Quaista nova regentia  
Cha tot possa bain far.

Eu non sa plü che scriver  
Dun fin a mia chanzun  
Viva pür Bonaparte!  
Sco eir la natiun!

III.

Üna cuorta chanzunetta  
Vainta quia fat our  
Incunter als Franzès  
Cha possan pür craper  
La repüblic. (!)

Ils Franzès sum darcheu  
Gnis gio per Engiadina  
Rivats sum üna not  
Han gieu da sfurcler brav  
O bain chi dan!

Crajeivan da claper  
Als Salis in la Punt  
Ma els s'han bain falos  
Quels quatter Scravunos  
Viv' il Davos!

Els sum its inavaunt  
Rivos infina Schianf  
Lo per ir a durmir  
Crajand dad esser sgürs  
Dals Salis.

Ils Salis sum jous sü  
Ai gio pels munts da Zuoz  
In terma da duas uras  
Han clapò ils Franzès  
Tuots preschuners.

Lutinent Albertini  
Cun sia bella maniera  
Ho cumandò ils Franzès,  
L'ho clapò preschuners  
Viv' Albertin!

L'es jeu da stüv aint  
Cun sieu chapè i maun  
Ils ho chatos allò  
Chi eiran bè alvos  
Chi 's treivan aint.

L'ho giavüscho il bum di  
Cun sia bella maniera  
L'ho dumandò ils Franzès  
Cha 's rendan preschuners  
Eir tuot subit.

Els sun reistos fich smorts  
Sum squasi crudos gio  
Ma co non ha gieu nom  
Els han stovieu partir  
Eir tuot subit.

Ils Salis sum retrats  
Ingio infin a Grätz  
Causa chia 'l regiment  
Veiva da gnir disfat  
Del Salis.

Schi nun füss sto per que  
Nun giaivna bricha ingio  
Quels quatter scravunos  
Vessan tgnü inavos  
Bè sco ün spass!  
Viva l' Albertini!

---

IV.

Partenza d' ün spus da sia amanta.

Or dal cor la cumpagnia  
Vegn pel mond pelegrinond  
Ma qua reist' a mai fadia  
Cun tristeza vegn scrivond.

Hoz m' ais arivà 'na charta  
Quella es scritta da Paris  
E Napoliun am scriva  
Cha duman n' ha da partir.

La mia spada n' ha giüzada  
Sün duman per la purtar  
E la tschinta es preparada  
Sün meis döss per la tschantar.

Duas pistolas sun chargiadas  
Sün daman per las sbarar,  
Per far plaschair a mia armada  
Ed a l' otra contristar.

Servitur va tü in prescha  
E preparam il chavà,  
Perchè eu jarà a manvagl  
Cur salvainta il sulai.

Eu sa bain cha mia partenza  
A qualchün displascharà  
Schi nun es üna schi es l' otra  
Chi per mai fich cridarà.

Char marus perchè am laschast  
Üna grazia rov a tai  
Pos' ün ura in mia bratscha  
Fin chi leva il sulai.

Gnissast a murir in guerra  
Schi chi gniss am cufortar?  
Infin tant ch' eu sun sün terra  
Tai non vegn a invludar.

Eu at rov o chara mia  
Tü per mai non plondscher plü,  
Quia nun jüda malinconia  
Uschè voul il punt d' onur.

Mia armada ais sün la plaza  
Et ais temp bod da partir  
Quia non jüda sponder larmas  
Largia 'l frain e lascham ir.

Sainta co cha 'ls tamburs battan  
E la musica va avant  
E l' armada ais sün la plaza  
Chi s' avanza plü inavant.

Sainta co cha 'ls chanuns sbavan  
Qua 's avanza l' inimih,  
La battaglia es già tachada  
Et eu sun a saimper qui.

Quai ch' eu 't rov o char' amia  
Tü per mai dessäst urar  
Forsa Dieu a tota via  
Vain teis plonts a cusidrar.

Veazast pür cha 'l di svanescha  
Il sulai vain a partir  
E tü quia sü am tegnast  
Largia 'l frain e lascham ir.

Già la saira es arivada  
Et es temp gnü da partir  
La schüra not oss' am surpranda  
Al viadi sto am render  
Va in teis let a reposar!

---

## Chanzuns da cumgià.

### V.

Vus femnas qui chi stais  
Felizis 's po nomner  
Sainza pissèr.

Pudais considerer  
Co ch'eu stögl ir davent  
Da tuots ils meis!

In Trautscha stögl eu ir  
Non vain ingün tiers me  
Oter co Dieu!

Quaist pass non vess eu fat  
Scha propi l'interess  
Non vess fat fer.

In quindesch dits stögl' ir  
La giövgia da gegün  
Mo bain gugent. (?)

O chara juventüm!  
Stat sü urai per mai  
Ûn et scodün.

Et vus meis chars amis  
Insembel tuots unieus  
Laschans urar.

Scha vess incunter fat  
Schi vögl eu giavüscher  
Cha 'm dasset parduner

Et vus meis chars famailgs  
Giavüsch da perduner  
Quai ch'eu n' ha fat.

Mieu cour quel sto alguer  
Cur ch'eu stögl ir davent  
Da mieu cour cher.

Uossa ais il di rivo  
Cha eu stögl ir davent  
Da mieu char cour.

Uossa non poss plü ster  
Perchè cha'ls camarads  
Sum sgür passads.

Ma chara giuventüm  
Laschans urar per el  
Ûn e scodün.

Noss sar Jachen Flizun  
Ha fat quaista chanzun  
Per grond' amur.

### VI.

L'ura mia es rivada  
Ch'eu sto ir davent da chasa,  
Ma ingio eu vegn non sà  
Mia vita es da sudà.

Cha per büscha m'es toccà  
Da cumbatter per la patria,

D'esser saimper vigilant  
E soget al cumandant.

Stovair partir uschè dandet!  
In juvenis dids portar schlupet!  
Juven sun nun poss dir oter  
Omns n'ha sul bè vainch e quatter.

In grond privel manerà  
Quista vita da sudà,  
Ma ningün nun po jüdar  
Otramaing nun's po müdar.

Blers da quia han algrezia  
Ma ils meis han grond tristeza,  
Mo quai löneh non dürarà  
Cur Dieu vol tot müdarà.

Pac profit han quels dal sgür  
Ossa chi's aleigran pür,  
Blers piglessan eir ma sort  
Am vezessan dafatta mort.

Eu vögl tant e tant adüna  
Rischar la mia fortüna  
Perché Dieu da suringio  
Saimper vegna am star pro.

Ossa as di adiou in tschertezza  
Tots meis camarads am spettan,  
Cha quist pass sto ossa far  
Ossa as rimetter sül marchà. (?)

Adiou mamma frars e sor  
Ch'eu as am da tot meis cor  
Mo sün vo non vögl laschar  
Di e not d'am impissar.

Adiou chara juventüna  
Ruvai eir per mai adüna  
Cha quai n'ha il plü gugent  
Co ün tesor d'or e d'argient.

Eu dumond a tots pardun  
Ad ogni ün intuorn intuorn,  
Scha qualchosa cunter vess fat  
Schi giävüsch eu pardunai.

Bleras larmas vegn a sponder  
Tots per mai o dolur gronda  
Mo qua ingün nun po jüdar  
E neir quai as po müdar.

Eu giävüsch cha ingün nu' ria  
Da la mia deblä poesia (!)  
E scodün per sia buntad  
Nun am vögla invlüdar.

---

VII.

Sü e laschans baiver  
Nos vin exalent,  
Stat bain meis amihs  
Eu vegn uossa davent.  
Stat bain vus muntognas,  
Sta bain tü comün,  
Sta bain tü mia stanza,  
Bain stetta scodün.

Amihs nus qui eschens  
Amihs lain reistar,  
Quai chi es stat contrari  
Vulains invlüdar  
E tü del qual saimper  
Sun stat bain fidä  
Infin a la mort  
Sarrast tschert bun grä.

A vus mattans tottas  
Tot bain giävüschains  
In buna memoria  
As tegner vulains  
E tü chi est mia  
Portai n' ha dolur  
Adiou tü est scritta  
Chafol in meis cour:

Per no qua sün terra  
Lö stabel nun ais  
Nus pelegrinains  
Vers ün oter paiais  
Intant cun pazienza  
Portains nossa sort  
Gnins no ans riverar  
Quai ns saia cufort.

---

VIII.

Dileta mia sta a Diou  
Eu vegn uossa davent  
O dür momaint, separaziun  
D' ün cor real benign e bun  
O painas o turmaint!

Dileta mia, cor sincer,  
Eu tir davent da tai  
Per pudair tant plü bod tuornar  
Nel lö ch' eu am per abitar  
O rösa d' odur bun.

T' impaissa pür mia chara amur  
Cha eu nu sun sco quels  
Chi van per tot il mond intuorn  
Cherchond danèrs per lur gnadogn  
Ch' ais spüra vanitad.

Il pegn ch' eu dun a tai quia es  
Meis cor in teis imaint  
Però conserval sainza frod  
E dam il teis plain d' amur chod  
Alura sun cuntaint.

Giavüsch a tai d' ün cor sincer  
Sandad e grond dalet  
E cur qualcha contrarität  
In tias vias gniss büttà  
Schi 'l segner alva via.

Adiou, per tai sun pisserus  
Tü stanza da meis cor,  
Schabain nus eschens lönch davent  
Sch' ils cors sun saimper eir preschaints  
T' alegra pür cun mai.

Tü fast a mai eir suspürar  
Per tai o char amur,  
Nun post neir tü am salüdar  
Cun teis bun pled dad ün bun cor  
O schi che post tü far?

Che jüda plü intardamaint  
Il temp cloma per mai,  
As rend' usché teis cor cuntaint  
Per chi gnara surlevgiamaint  
O chara dam il man. —

---

IX.

Adiou meis amur, adiou meis char cor,  
Adiou meis amur, adiou meis tesor.

Eu sto bandunar a tai meis char cor  
E quai sto dvantar ant cha 'l mais glivra or.

Am vain mal nel cor cur ch' eu am impais  
E per dir tras or eu sun tuot surprais.

Per tai mia diletta invidas eu vegn  
Meis unic badent e meis unic sustegn.

Teis nöbel tratar eu n' ha nel imaint  
Ach tü meis cor char tiram or dal turmaint.

Et lura lascham ir ch' eu possa tuornar  
Pro mia cumpagnia ch' eu possa tuornar.

Scha Diou voul ch' eu tuorna ch' eu tuorn inavò  
Schi vegn eu d' inviern per star quia sur stad.

E lura cum tai eu vögl bain passar  
Meis temp inandret sainza minchunar.

X.

Chara perché tant suspürast  
Che at manca o pover mè?  
Ach quai para cha tü eridast  
La radschun nu sa perché.  
Forsa sast tü a quist ura  
Cha damaun vegn a partir  
Schi at rov o chara spusa  
Cum tias larmas nu 'm far ir.

Il destin vol ch' ans separan  
Per ün temp schi ché vost far  
Tü cum mai bain at prepara  
Al dür pass cha stains rivar.  
Quai nu jüda sa ingotta  
Havair painàs e dulur  
La fadia gronda totta  
Da star ora ha teis spus.

La partenza bain crudela  
Bler ängosch' am sta sül cor  
Da stovair laschar mia bella  
Bé suletta quia inavo;  
Pür eu stögl am sotameter  
Stovarà bé obedir  
Al cumond chi nun am spetta  
Meis impegn es da cumplir.

Talas sun las circostanzias  
E las dūras condiziuns  
Da nus oters in silenzi  
Pelegrins povers grischuns,  
Chi per guadagner nos viver  
Stovains ir pel mond intuorn  
Bandunond nossas famiglas  
Nossas chasas e contuorns.

Tant dandet tü am bandunast  
Est usché indifferent  
Cha pür uossa am manzunast  
Cha daman vost ir davent?  
Tü nu vost ch'eu paina indüra  
Eu nun vögl am malquintar  
Sco ün crap stess esser düra  
Scha nu vess da suspürar!

Sch'eu mia chara nu vess tmü  
D'at far massa displaschair  
Schi dalunga ch'eu ha savü  
At'vess fat eir a savair.  
Ma usché a l'improvista  
Quel trist uorden es rivä  
Cha surprais e smort in vista  
Bod pers via eu sun reistä.

Massa lönch am fetsch eu spranza  
Nun havair davent da star  
Nel supren eu n'ha fidanza  
In pacs anns da retuornar,  
E rivair mia spusa chara  
Chi l'oget ais da mia sort  
E sulet ais chi displascha  
A meis cor infin la mort.

Quistas sairas daletusas  
Cha cum tai eu passantet,  
Dits et anns pareivan uras  
Quist mais bé ün di paret!  
Cur davent sarà da tai  
Anns ils mais am pararan  
Et ils dits lungs bé sco mais  
Et las uras bé sco dits. —

Uossa bod l'ura s'aprosma  
Del viadi ch'eu stögl far  
Ach quai para ch'eu nun possa  
Usché bod at bandunar  
Il sang m'arda in las avainas  
O eu am saint da murir.  
Che martiri! ach che painas!  
Eu nun poss amo partir!

Eu sun bain disfortünada  
Che gnaraja or da mai?  
Forsa reist qua bandunada  
In smanchanza crod a tai.  
Pasarà meis dits cum plondscher  
E meis cor fich contuorblä,  
Stovara saimper rimplondscher  
Il cuort temp ch'el'ha apretschä.

Ach meis bain tü am cognoschast  
Schi perché vost am ferir  
Laschast gnir quels plets or d'  
Ch'eu vegn forza at tradir. [bocca  
Impussibel es ch'eu possa  
Invlüdar tot quist amur  
Vögl plütöst murir jüst uossa  
Co dvantar ün traditur.

Siaist fidela e costanta  
Sco ch'eu sgür sarà cum tai  
E at impaissa chara amada  
In teis cor zond sur da mai  
Cha bain spert am vöglast scriver  
Racumond eu charamaing  
Fors' avant amo ch'eu riva  
Al destin l'istessamaing.

XI.

Malbruc nun ir in guerra!  
Mironmtontoriantera.  
Tü 'm dast paina e dolur.  
Malbruc nun ir in guerra!

Tü 'm dast paina e dolur.  
O nun at tmair o chara  
Ch'eu stögl ir per onur.

La paina es tanta gronda  
Mera dad ir in Olanda  
E laschar qua mia amur.

O che amur plü bella  
Da star pro tai fidela  
Pro tai o char amur!

O lascha ch'eu at abratscha  
Las larmas da ta fatscha  
Sun causa da ma mort.

Saia in Frantscha o in Tüurchia  
Sarast la Spranza mia  
Mia spranza e mia sort.

O chara mia bella  
Eu 't rov saiast fidela  
Vers il teis char amur.

Eu vegn davent da quia  
Cun grond melanconia  
Be per tai meis char cor!



XII.

*(Dialect da Sent.)*

Totta not ch'eu m'insömgièva  
D'havoir ma Spus' in bratsch  
Sdruaglond ch'e' m sdruaglèva  
I plü ch'è la perdèva.

Cur ch'eu füt tot sdruaglà  
Schi l'haveva totta persa  
Quà jet via sot sas fanestras  
I cumanzet a chantar:

„Chara bella scha tü est quaint  
Schi riva i laschan ir aint  
Bricha per ils bains ch'è 't vö  
Ma per inamura ch'è sun.“

XIII.

La mamadonna da Barbla.

*(Dialect da Sent.)*

In davo-pigna sta siond il chòd  
La mammadonna da Barbla üna vegla,  
L'es orba da löneh nan nu dòda nèt bòd

L' es tot-a-fat dūra d' uregla. —  
Barbla in stüva fila suletta  
I suosda cun lungurella  
Da 'ls discuors da la vegla ha 'la pac dalet  
I s' impaissa sün öter èr ella.  
La vegla tavella in quà et in là  
Temps vegls i costüms ella loda  
Co cha prudenzia i castitat  
Pürmass' hozindi nun as doda  
A la fin quint' la üna tarabla  
Per dar ün exaïmpel a junfra Barabla:  
I dèra üna juvna, uschè disch la vegla,  
Pür taigla ma Barbla i jüza l' uregla,  
Bella da fuorma i da visiun,  
S' chattev' la fich bella i vèva raschun.  
Mo filar nu lèvla i cusir nèr brich  
Bè verar süls mats la plaschèva fich,  
Infin cha cun viver uschè malprudaint  
La gliod mossèva sün ella cul daint.  
Fin ch' ella ün di in baselgia dafat  
Invlüdet dad urar per verar süls mats.  
I Diou lura as gritantet  
Ch' ella ma plü verar nu podet.  
Quista istorgia pür tegna avant ögl  
I lascha servir per exaïmpel  
Imprenda a cusir i far plain in bögl  
Ma nu guardar sün ün saïmpel.  
Barbla 's impaissa e disch per sai:  
Tü fallast ma vegla, quista saïra  
Scha vaira chi foss' schi sgüra nèr è  
Nu vezess plü per vaira. —  
Intant ch' ella fa quists impissamaints  
Clocca sün fnèstra cun duas daints,  
Chi es quai la disch i 's vol dozar  
Qua vez' la ün juven as aprosmar.  
Quist juven ella cognoscha bain  
L' es quel dal qual sès cor es plain  
El bütta salüds i bütchs cul man,  
Co po ün tal juven rovar invan?  
Plan 's riva l' üsch i el vain aint

Mo mamadonna es massa ardaint  
Chi es quai, Barbla? Dim pür spert  
L'üsch am para ch'el s'haia avert.  
Na, na, mamadonna quai es bé erur  
Quai es bé il vent chi fa ramur,  
Mamadonna s'impaisa quai sarà,  
In ün momaint ella dorma fingià.  
Mo cur ch'ell'as sdaisda o dalur  
Schi dod' la ün inleiantaivel ramur  
A sfarsfuoglar i scutar dad ôt  
L'uregla da la vegla as jüza bod.  
Inchün es Barbla, malom pro tai  
Eir sch'e 'nu vez, schi doda quai.  
Sün quai subit or davo pigna ella vain  
I serra sès üsch clòs i bain  
Intuorn stüva ella va curond  
Il tradutor dapertot cherchond  
Mo tot sès scherchar quel dèra invan  
Ch'ella palpüglèva via i nan.  
Fintant ch'ella disch: am vögl fidar  
Sün tai ma Barbla, bè na eridar.

---

Quist'istoria mossa co cha mammas i mamadonnas  
Par perchürar lur mattas  
Dovran duas ögls i ureglas sco jattas  
I darchè crai chi staintan!

---

#### XIV.

Meis juven cor quel es fich contristà  
Per üna rösa ch'el ha tant bramà,  
Per üna matta per üna bella  
Per podair ir a discuorrer cum ella.

Ma uossa am es gnü l'ocasiun  
Siond rivà in ün lö uschè bun  
Da pudair ir, da pudair rivar  
In ün lö secret per la dumandar.

Vo bella chara s' stess rovar üna grazia  
Cun amur gronda da verar vossa fatscha,  
E meis man dret as podair dar  
Ma uossa chara am vost seguitar?

Ma quista saira am less jent maridar  
Marusa chara dim scha 'm vost piglar,  
Ma tū a mai ed eu a tai  
Marusa chara dam il man in fai.

Il meis intent nun es d' am maridar  
Mo in meis stadi 'less gugent restar  
Mo schi perquai as vögl avisar  
Cha vo ün otra dessat cherchar.

Id es lung temp cha 's veva marusada  
Cun amur gronda as veva dumondada  
O che rasposta ch' eu stögl dudir!  
O dolur gronda! Meis cor sto murir!

---

XV.

Ach eu sun gnü qua zond in prescha  
Per palisar la mia amur  
La quala ch' eu cun grond tristeza  
Sto raquintar la mia dolur.

Daspö lung temp meis cor t' amaiva  
Da tia beleza inamurà,  
Ch' eu di e not sün tai pensaiva  
Sün tia beleza e castitat.

O chara dim sün quai ün pled  
E fa meis cor ün pa alegrar,  
Meis juvens dids äint in grond led  
Nun vöglast brich laschar erodar.

Da grond dolur ch' eu sto sofrir  
In terra fessast bod mai ir  
Lura gnissast bain at irüglar  
O chara, chara quai nu far.

O tū mia chara eu di a tai  
O tū est bain plü chara a mai  
Co svess la clèritad del di  
Cusidra sch'eu sun teis ami!

Bain es a mai gnü ad uregla  
Dals teis üna trista novela  
Cha quels nu vöglan laschar dvantar  
Per mia spusa a tai neir dar.

In quant a la roba scha hast da plü  
Onur n'hai eu bé tant co tū,  
Ûn cor sincer sainza fòsdà  
Port eu cun mai Diou sia ludà.

Onur, sandad ed ün cor net  
N'hai eu chi jascha sot meis tet,  
Roba belleza e castitad  
Bain's chatta eir aint in tia chà.

Eir scha 'ls teis cunter s'lessan büttar  
Da non laschar quai operar,  
Scha Diou a no aint in quist mond  
Anns separar anns vol per zond.

---

XVI.

Giavüsch la buna saira  
Charischma matta bella  
Eu fich giavüsch pel veira  
Da sezer jo sper ella.

Bainvgnü persuna chara  
Bain jent eu as vez vgnond  
D'algrezia singolara  
Meis cor va movantond.

Eu less ruvar vus bella  
Scha 'm fessat ün pa d'larg.

D'am sezer jo sper ella  
Da vossa dretta vart.

Vo dumondais licenzia  
Licenzia 's vögl eu dar,  
Vossa bella presenzia  
Po chöntsich quai operar.

Sün la licenzia datta  
Am vögl eu qua tschantar  
Sper vo o bella matta  
Eu 's rov d'am perdunar.

Ingüna perdunanza  
Vaivat da dumondar  
Vossa bella crajanza  
Laivat usché mossar.

Scha daschess a vo bella  
Üna chosa dumondar,  
Siond eu sun qua sper ella  
Vos man nan da piglar.

Vo bel scha as degnaivat  
Il meis man via da tor  
Schi la licenzia vaivat  
Dun via da bun cor.

O buna sort, fortüna  
Ch'eu n'ha d'alejer star  
Vossa bella persuna  
Vögl havair dumondà.

Sch'eu daschess a vo bella  
Meis cor apalisar  
Schi üna chosa ad ella  
Vuless eu declarar.

Vo bel in confidenza  
Podai vos cor slargiar,  
Haiat brich dubitanza  
Ch'eu svögla snarantar.

Vo bella ma marusa  
Eschet infin a qua,  
Uossa per mia spusa  
S'vögl havair dumonda.

O che gronda dumonda  
Cha vo vai'fat a mai,  
A mai para bain gronda  
Pero nu snai eu quai.

Mes cor eir coresponda  
A vo o sar vo bel,  
Da quai am fetsch grond bonder  
L'amur ch'eu port ad el.

O che dutscha rasposta  
Vo bella am daivat qua  
Cha bè per quist aposta  
Per far quist pass sun gnü.

Eir la vossa dumonda  
Meis cor ha movantà  
Prov cuntainteza gronda  
Cun vo da far müstà.

Lung temp ch'eu 's ha amada  
Vo bella in secret  
Uossa in üna jada  
Vai' surleivgia meis pet.

Eir eu chara persuna  
N'ha il meis cor cuntaint  
Siond ch'a vo adüna  
N'hai tgnü in meis imaint.

Vo mia dileta spusa  
Uossa as poss nomnar  
Chosa plü alegrusa  
Nu'vess podü dvantar.

E vo persuna chara  
Uossa 'as poss dir meis spus  
O sort, fortüna rara  
D'am alegrar cun vus.

Cha 'l tschel ans benedescha  
Vulains dir amenduos  
Cha nos fats reuscheschan  
Tenor vögla da Diou! —

XVII.

Bella dim co l' es passada  
Teis cor hast da mai retrat,  
Tia amur es rafraidada,  
Che me es la causa stat?  
Non hai eu cun ün cor bun  
Vers tai fat mia obligatiun?

Ma qualcha querela forsa  
O da roba o da danèrs,  
Ha teis cor usché manà  
Sco chi es dvantà cun blers  
Vaira es quist sco ch' ün disch  
Il danèr cumonda fich.

Greiv nun pigl eu totta via  
Alla leiva vögl piglar  
A chi plascha l' amur mia  
A chi nu plascha vögl laschar.  
Containt stun sco ch' eu sun  
Schi non saint eridar ningün.

Schi containt sun eu adüna  
Aint in tot meis tor a man,  
Il tsel po am dar fortüna;  
Forsa hoz oder daman  
As po müdar d' as müravglar  
Et il pover rich dvantar.

Eir scha tü 'm bandunast uossa  
Ma non vögl eu at ödiar,  
Meis cor saimper vers tei mossa  
Tot il bain d' at giavüschar.  
Viva bain sco chi 's convain  
Sia teis cor d' algrezia plain.

Eu nu sa 'm dar cuolpa ingüna  
Quai stovrast tü svesa dir  
Cha meis cor vers tai adüna  
Ma non ha voglū guinchir.  
Ma buns plets e buns efets  
As flisaja or d' ün cor net.

'M demossar stögl eu aquia  
Sco cha vissa ma nun 't vess  
Ma la cuolpa quella es tia  
Dal defet cha eu patesch,  
O dolur quai fora il cor  
As dismetter da l' amur.

Cun dalet pro tai eu jaiva  
Per pudair be discuir,  
L' amur perder nu vulaiva  
Ma sco 'n müt stögl davent ir  
Plü nun crai dad esser bain  
In teis cor scrit aint dad aint.

Perché cura ch' eu craiaiva  
Dad esser da tai amà  
Ögladas e plets am deivast  
L' ultim sun stat ingiannà,  
Uossa sà ch' eu nu sarà  
In teis cor ma plü amà.

Uossa at dun la buna not  
Sta bain cun il charischem teis,  
Or d' imaint at lasch eu tot  
Usché es stat vögla da Deis  
Eu dscharà quai es passà  
Usché es stat ordinà.

XVIII.

Chanzun mundana.

(1794.)

Ils peschs aint in l' aua san saimper noudar,  
Üna fausa femna sa saimper cridar,  
Chi talas larmas tschert vain a crair  
Vain ingianà cun grond displaschair.

Ils taglalainas quels fan astellas  
Mo quellas nardats nu sun fich bellas,  
Chi chi po schivir l' ocasium  
E non schivescha quel es ün minchun.

Eu n' ha tgnü letta da duas schiabels  
Vess podü tscherner ün da quels,  
Avant ch' eu m' haia resolvü  
Cul chül per terra sun sezü.

Scha üna signura havess fallà  
Et in trais mais ün mat chattà  
A quella gnissa cumpati  
Ad üna povretta dat chasti.

Sun stat ün di in ün tschert lö  
Qua am es gnü ün simel jö  
Zapeivan l' aua a las gialinas  
Cribleivan il gran a las pulsechinas!

Chi voul purtar plü aua nel flüm  
Nu vain lodà per quai d' ingün  
Et eir scha 'l pover duna al rich  
Non vain stimà per quai zond brich.

Chi fabricchar vol sper 'na via  
Schi a chi passa spera via,  
Sto laschar dir seis sentimaint  
Cun bain tschel sia ignoraint.

Ad ün ustèr chi la vol far  
Il seis intent vain a fallar,  
Per ingionar üna vegla vuolp  
Stost savair far divers gronds cuolps.

Ufants chi vöglan imprendder blèr  
Ston blèr patir e stübgiar blèr,  
Cha ducturà nun es ningün  
Sainza fadia, cuosts e starschin.

Scha invüda hast in tia chà  
Non 'vair bun cour e rialtà,  
Opür scha quel nun voul aintrar  
Schi la veistmainta nun scharpar.

Scha ün secret hast in teis cour  
Plü co cun ün nun stoust dir our,  
Sch' tü disch a duas schi san eir trais  
Intant il fat vain a palais.

Dal luf sül feld non desch 't fidar  
Neir del jüdeu cun seis jürar  
Main la conschianza dad ün preir  
Perche tuots trais 't ingianan eir.

N' ha invidar ün a jantar  
Sun stat stupi da seis tratar  
Scha seis butatsch havess suostgnü  
Las maisas vess' el travondü.

Cur han las mürs lur carnaval?  
Cur cha 'l giat dorma o ch' el ha mal,  
La servitüd lur spass eir fa  
Cur cha 'l patrun es or da chà.

---

XIX.

Üna chanzun del café.

Cafè roba dad' amur  
Chi dal sön ans sdaisda our,  
Cur cha 'l cor es agravò  
Schi 'l café arschainta jò.

Ach bavronda fich stimada  
E tü conna fich amada,  
Nossas gulas aman què  
Bè scha quai ha nom café.

Vain dit mal mo na da mai  
Bè da quels chi nun san quai  
Tösssi 'l nomnan els pel vair  
Mo eu 'l nomn „meis grond plaschair.“

Viva brastulin 'legraivel!  
Viva tü muglin plaschaivel!  
Viva eir las tazas grondas!  
Viva quels chi quellas aman!

Vus padellas 's alegrè  
Cur chi 's mola jo caffè,  
Latt e zücher 's alegrè  
Cur vezaivat gnir caffè.

Sduns d' argient pür 's alegrè  
Cur cha vus masdais caffè,  
Biscutins vegnan portads  
Gio 'l caffè per gnir bognads.

Cun caffè 'ns vulains tratar,  
Cun caffè 'ns congratular,  
Cun caffè ans bayrantar,  
Cun caffè ans spisantar.

Nos tenor est tü per tschert  
Ch' alegrar ans fasch bain spert  
Bass e alt o che concordia  
Cur cha 'l caffè ha la victoria.

Nos discant amabel chant  
Cur caffè ans vain avant  
Quaist' esenzia es per mé  
Be scha quai ha nom caffè.

---

XX.

Chanzun da baiver.

*(Tradüt del tudaisch.)*

Sü frars e laschans star aleiers  
Viver vulains no quia sco prejers  
Pro vin, vinars, jö e tabac  
Da baiver il Deis es Bac.

I non 's po sainper bè stübgjar  
Ma 'd temp in temp eir conversar  
D'las votas as sto leiers star  
E 'ls plains maiöls oura svödar.

O frar o pigla teis maiöl  
I pro la bocca avant nos ögls  
Il vöglast tü quel sü tschantar  
E totalmaing oura svödar.

Ami eviva la tia amanta  
I la cumpagnia totta quanta,  
Viva la nossa patria!  
I quels chi quia stan da chà!

Bun pro ami at farà bain  
Quai cha nel vainter hast miss aint  
Viva la nossa libertat!  
Viva quels d' no il plü a char!

---

XXI.

Chanzun sur duas amants.

Sot ün bösch verd eiran duas amants  
Piglond cumgia feivan gronds plonts.

No stovran bain as sparaglar  
Pel mond intuorn stost viagiar.

In set ons fetsch il meis pissèr  
D'havoir imprais il meis manstèr.

Scha tü set ons stost ir pel mond  
Schi eu stua qua sün tai spetond.

In tot quel temp nun ha el mà  
Dat novas ingio 'l's vess chattà.

La juvna bain as impissond  
Sot quel bösch verd jeiva cridond.

Eir quists set anns sun passads vi,  
Sco quai füss stat bé ün sul di.

Quà gnit ün juven à chavà  
La salüdet tot charamaing.

O juvna dit che sun vos plonts  
Perché eridaivat usche zond?

Id es trais eivnas sur set onns  
Cha meis amà es i pel mond.

Co as nomnaiva quel vos char  
Schi novas forsa poss as dar?

Ushé 's nommeiva quel meis char  
Fin a la mort ch'eu 'l vögl amar.

Eu sun passà tras la cità  
Jüsta quel di ch'el ha spusà.

Che giavüschais dimen' a quel  
Chi 's es stat usché infidel.

Eu al giavüsch ch'el viva bain  
Dal tsel chi tot il bön pervain.

Eu al giavüsch felizitat  
Sco tantas stailas in vardat.

A la fin eu giavüsch avant tot  
Cha Diou 'l detta üna buna not.

Quà seis fazöl el gio piglet  
Las larmas sias jo terdschet.

Eu sun teis spus, teis amur char  
Fin a la mort at vögl amar.

Eu n' ha voglū bé provar our  
Per vair scha tü 'm amast da cour.

Scha vessast dit alch diferent  
Schi sül mumaint füss i davent.

Diou vögla eir ans benedir  
Sa fatscha sur no far glüschir.

Diou detta eir in nossa chà  
Il bain cha tü hast giavüschà!

XXII.

Üna saira jeiva ora spèr il mar  
Et eu cumanzeiva là a spassisar,  
Eu da cor chanteiva là üna chanzun  
Schi bainbod udit' eu ün' amabla yusch.

Üna juvna bella vez, vers mai a gnir  
Et am dscheiva quella: dim che quai vol dir  
Ün tavan da terra dod eu a chantar  
Tü uoss' am declera che quai vol maniar.

Stupi meis cor steiva cur ch' eu la vezet  
Lura ell' am dscheiva guardam pür indret  
Sia grond' beleza eira tschert usché!  
Et eu cun pronteza, via pro ella jet.

Eu 'la giavüscheiva ch' ella dess chantar  
Ell' am respondeiva quai nun po dvantar.  
A chantar ch' eu gniss schi da sgür at di  
Tü at rumanzessast e nu sduaglessast plü.

Quista juvna bella cumainz' a chantar  
Üna vusch fich bella dod eu a chantar,  
Quai ch' ella chanteiva, nun saveiv' incler  
Ma quai am pareiva üna vusch dal tschel.

Chara juvna bella eu 't vögl seguitar  
Tia vusch fich bella fa meis cor legrar,  
Eu't vögl dar per spenda quatter milli rentschs  
Cun bun cor at dun tot quai ch' eu posed. —

O crastian da terra salva tot per tai  
Tia richeza blèra nun am po jüdar,  
Siond la chasa mia sta in mez il mar  
Tü a totta via nun post seguitar.

Scha quai nun po esser dad at seguitar  
Stögl eu laschar esser et am cuntaintar  
O tü juvenschella schi va e sta bain  
Giavüschet a quella, plü nun as vezain.

---

XXIII.

Chanzun davart il morderetsch segui  
in Paris.

Chi cor, chi batta l' üsch tant fich  
Va ora donna e guarda pür,  
Fors' esa cora ün pover hom  
Chi 'varà fraid e gronda fom,  
Il vent quel boffa furius  
Laschal gnir aint da bod tiers nus.

La povra donna fastinond  
Perché chi gniva fich clocà,  
Ma Diou cur ella ora gnit  
Subit ün morder l' asaglit  
E bleras bottas ha la gnü  
Da quels gronds morders sün seis corp.

O povra chasa, ach sgrischur  
Tot sbondriada füt alur  
Mazà 'ls patruns, famegls, ufants.  
Tot ingolà fin la daman,  
Dech ün infant es stat vanzà  
Quel es fügi e s' ha zopà.

Il morder ha el cognoschü  
Cur aint in chasa d' not es gnü,  
Farrèr quel eira tschert del sgür  
Chi invular vuleiva fich,  
Ma cur il di es stat scleri  
L' infant es pro il jüdisch gnü.

Tremblar stovrast tü e sbrair  
Siond o char hom cun mai stost gnir  
In chasa ils morders han spons sang  
Han tots mazà rabgiusamaing  
Bé eu sulet sun stat fügi  
Et il farrèr n' ha cognoschü.

Subit il jüdesch ha piglà  
Sudats, pro il farrèr rivà  
Schi qua la donna vulet dir  
El nun es qua schi bاین del sgür.  
Mo el vezet qua duas ufants  
Sper chasa leiers e cuntaints.

Qua ha 'l dalunga dumondà  
Il jüdesch syess: il bap es qua?  
Ils ufants dischan l' es in schlèr  
Cun oters blèrs quintond danèr  
Dumbrond argient et òr pasond,  
Tadlai òr et argient rod lond.

El veza qua quels sanguinats  
Cun sang sco morders desperats,  
Lur cor quel eira indüri  
Cur cha l' invol gniva sparti,  
Mo Diou ha quai bainbod müda  
Ingün da quels ha richantà.

Qua lasch' il jüdesch tots piglar  
Et in chadainas tots fermar  
Il mond plü nu 'ls vulet patir  
Subit il bojer fèttan gnir  
Uschea fütta tots mazads  
Infin a ün galeotinads.

O crastians! Cunsiderai  
Ils morders vaincheduas e dschai:  
Bricha sco quels nu vögl eu far  
Ma vögl cun pac esser cuntaint  
Brich sponder sang chi es inozaint!

Diou detta grazia a minchün  
D' as impissar sün nossa fin,  
Da craier in Crist e viver indret  
E far il bön cun vair dalet  
Acìò cha in tshel possan rivar  
E beadenscha là jertar.

---

XXIV.

Chanzun nova cuntra la generala superbia, chi as manifesta in  
grond' abundanza nel preschaint.

As po chantar nella melodia: „L'otra saira bacharia“.

Stupeat reist eu aquia  
L' cuors del mond considerand  
In che esser ch'el es gieu  
Vegn adüna meditond.

Veziönd quantas müdedas  
Da nos antenats innò,  
Chi in quel sun gnidas dedas  
Sco que' clèr tuot vair as po.

L' hümmiltad quella regnaiva  
La virtüd vair' eir sieu sez,  
La sinceritad s' chattaiva  
E quaist pü uossa non vez.

Religiun pü non valla  
Stond as veza poch efet,  
La pü gronda part ais malla  
Chi ama bè van dalet.

Simulatiun corruotta  
Ho piglo il suramaun  
Cha 's fer buns eir lo gliend tuotta  
Tras virtüd da quella san.

Tot il bain far ais svanieu,  
La superbgia ho piglò lö  
Et co 'l vizi in compagnia  
Fat han da virtüd ün giò.

Scha ün guarda la misergia  
Cha' ls pauvrets in chesa han  
Ais' bondanza da superbgia  
Ma manguel da charu et pan.

Scha guardain alur in teista  
Cumanzand il plü süsom  
Clèramaing as manifesta  
Cha superbgia port il pom.

Guardè quantas mattas bellas  
Chi as veza nel di d' hoz,  
Cul culöz plain d' marinellas  
E vstieus alvs cun ün bel boz.

Quaist ais auncha la plü bella  
Cha suvenz ün as minchuna  
Per cugnoscher la fantschella  
Neir plü our da la patruna,

Neir la giuvna opulenta  
Chi avuond 'ho mincha di  
Our da quella chi polenta  
Schiarsamaing ha per mezdi.

Chars amils 's cussagl aquia  
Scha vulais as maridar  
Non 's inamurè del vstieu  
Ma sün chi tuoch il purter.

S' infuormè della persuna  
Scha non v'lais as irügler,  
Scha la sai da chesa buna  
U figla del chuderèr.

Scha vzais bgeras panpiglottas  
Non 's inamurè sün tuot  
Ma guardè cha non sai schottas  
Opür sdratscha nels pans suot.

Perchè bè sco las Signuras  
Sun in cas d' as fiter sü  
Perchè vus as inamuras  
Cha sainza non poun ster plü.

Eug cusailg cun sincerited  
Meis chiers amihs ad ogniün  
Da trer pü zieva la bunted  
Dal bun arost co dal bger füm.

Et s'impissè cha vanited  
A vus nun purterò bger nüz  
Pü valaregia l'ümilted  
Co üna chesa plaina d'chüz.

Schivi da que ch'ingün 's intria  
Ch'ais ün proverbì miss in scrit  
Superbgia vo bè anz co la ruina  
Et cuostaregia ün grand fit.

A Dieu superbgia es displaschaivla  
Et què in general da tuot  
Ma aucha plü e 'la sgrischaivla  
Tiers chi, chi non possed inguot.

Ma l'ümilted ais tanta bella  
Chi la posseda ais bèò,  
Sco quel nel muond ch'ais gnü con quella  
Zuond cleramaing ans ho mussò,

Cha què saregia ün bun exaimpel,  
Chi purtarò eir ün grand früt  
Al spiritus et eir al saimpel,  
Saron stimos d'havoir virtüd.

Et s'impissè d'quella sentenza  
Cha chi 's adoz 'vain abassò  
Et piglè quella a preferenza  
Quel chi 's abatta vain duzò!

Perchè superbgia e van dalet  
Quels vegnan bod a passar via  
Alura tuot in ün dindet  
Ans reista bé gronda fadia.

Ma quel chi viv' in hümilted  
Ho in sia orna ün vair pos  
Et alla fin l'èternitet  
In cumpagnia dels beos.

Ach schi fè uossa quella tscherna  
Sco què chi disch quaista chanzun  
Schi gnis a vair algrezeh' eterna  
Et a schivir l'afflicziun. —

Quel chi fet quaista poesia  
Ais da poch i our dal paiais  
Non vulais fer per cusailg sieu  
Schi fè bè sco cha vus vulais!

---

XXV.

Aplicatiun sün l'antecedenta chanzun.

Stupeat reist eu aquia  
Supra ma prüma chanzun  
Da stovair am der fadia  
Et fer quaista aplicatiun.

Per fer a savair a quellas  
Sco chi 'm ais sto requintò  
Cha sean gnüdas rebellas  
Vers il sens da mai trattò.

Tuot l'intera Engiadina  
Ho ludò la mia chanzun,  
Ma in Craista o Schlarigna  
Ocho, nouv da quellas sun,

Chi cols giests e con la buocha  
Han d' havair fat a savair  
Cha quai senso las pertuocha  
Et cha quai las sto dolair.

Eug non voless tshert in vardet  
Cha füss stó da contradir  
In ün lö da pieted  
Sco ch' eug d' hé' sentieu dir.

Siand quell' eira üna masdina  
Componida per il mel  
Per l' intera Engiadina  
Da Puntauta infin a Segl.

Sün spranza cha quella saia  
Fatta per guarir il mel  
Il quel melavita craia  
Havains tuots in generel.

Fin cha tela malatia  
Our da nus quella non vain  
Non podains plaschair a Dieu  
Et neir alla gliעד da bain.

Mas cheras mattas da Schlarigna  
S' poss dir ch' eu non 'vess ma cret  
Chi vess podieu tel masdina  
In vus prodüer tant poch efet.

Anzi tuot a l' incontrari  
Il vos mel ho pegiorò  
Fand vaira cha pü necessari  
Saia ad agradir il pcho,

Et fer beffa d' ün chi prova  
Tiers il bain da sugerir,  
Per tiers ün otra vita nouva  
Gnissas bain eir as convertir.

Pü non as serva der fadia  
Neir ingün sugerimaint  
A scodün chi ais naschieu  
Et vuol morir eir ignoraint.

Quaist elèr vezain our d' ün exaimpel  
Sco ch' eu d' he' sentieu a dir  
Cha infina aint il taimpel  
Suvenz as vezan ad a rir.

Scha dimena il pled del Segner  
Cun arir vain eir spretschò  
Schi auncha main as po sustegner  
Què cha 'l dotur ho ordinò.

Schi conservè pür vossas taras  
Sco chi bain plescha a voss cours.  
Schi sco las juvintschellas narras  
Gniros eir vus sarredas our.

Vus clamaros dschand: Segner, Segner  
Laschans intrer aint eir a nus  
Ma el vain l' üsch serò a tegner  
E disch eu non cognosch a vus. —

Ma bain felices saran quellas  
Chi haun a temp l' öli pinò  
E sco las sabgias juvintschellas  
Sper l' üsch il spus haun aspettò.

Quellas lur cun grond alegria  
Aint in la chambra aintraran  
Et con il Spus in compagnia  
Etern' algretia giodaran.

Schi meis cussaigl aunch üna gieda  
Scha que güdess vuless eu dèr  
A tuotta cumpagnia ameda  
A temp sper l' üsch d' ans preparer.

Cun la provisiun del öli  
Cha el retschercha ta tuots nus  
Perchè non vegnans con cordöli  
Chatschòs davent da nos cher spus

Ach non savains quant cha què dūra  
Fina cha 'l spus quel vain a gnir,  
Ne vains neir üna süjertet sgüra  
Quel hura cha vains da murir.

Schi cheras mattas fè da scortas  
Crajè sch' as podessat garder  
Bè sessaunt' uras davo mortas  
Schi gnissat sgür as irrügler.

D'havoir tant temp mal impondieu  
Et cun superbia da vestir  
A què trid chüerp mel savurieu  
Chi vo in terra as marschir.

Et quaist ans stu vess esser norma  
Da banduner superbgia e mel  
Et da chercher da vstir noss' orma  
Chi ais chosa immortela.

Scha non savais da chè sort d' vstieu  
Cha quella vains dad' ifiter  
Legè pür bger il pled da Dieu  
Schi quel vain tuot as amusser.

O schi laschains no tuots insembel  
Dad üna vart la vanited  
Guidains la barcha cun quel rembel  
Chi 'ns maina tiers l' eternitet. —

Chi ais eternitet beeda  
Inua chatarons il spus,  
Chi ho la chambra prepareda  
Scha fains sa vögla eir per nus. —

O schi fain tuots la vögla sia  
Il chè s' asgür chi nun ais greiv  
Et eur cha nus spartins da quia  
Et cha morins ans sarò leiv.

Hè bain stimò d' metter in penna  
Eir quaista mia aplicatiun  
Per vair schi saja dareho da memma  
O forsa cunter la raschun.

Eir l' otra chi eira vardaivla  
Fatta per tuots in generel  
L' ais steda bain però nuschaivla  
Tiers chi chi vaiva il pü grond mel.

Però speresch cha quaista saia  
Ûn bun remeidi per il tuot  
Almain a quel chi in Dieu craia  
Et chi eir l' ama supra tuot.

Eug chi hè fat las poesias  
Confess dad esser stò chargio  
Con las pü grandas malatias  
Et lönch vivieu in il pcho.

Ma am chatand in stedi tel  
Et am sentind granda dolor  
Schi per gnir liber da mieu mel  
Sun recurieu tar il dotur.

Il quel m' ho do üna masdina  
Chi m' ho vout tuotta ma natüra  
Fond vair cha quella sai 'infina  
Cha qua la mia vita düra. —

Et spranza fatsch' anz co ch' eu moura  
Cha vussas svesa stöglat dir  
In veziand mia buna ouvra  
Cha quella m' ho podieu guarir.

Il quel dotur cha hè agieu  
Vögl eir a vus manifester  
Ais sto legiand il pled da Dieu  
Chi m' ho pudieu bain resaner.

O schi cherchain tuots quia rimeidi  
Perché cha quel es ponderus  
E recurin tiers quel grand meidi  
Chi a la mort ais jeu per nus.

Quel vain tuot nossas malatias  
Tras sia vertüd a remedgier  
Intaunt cha nus las plaias sias  
Gaian col cour a cuntempler.

Eir il pü ot illüminò  
Apostel Paulo dels pajauñs  
Ha lönch vivieu in il pchò  
Et eir in gronds surpassamaints;

Alur udint la vusch da Dieu  
Chi gio dal tsel il ha clamò  
Ais el bain bod sto convertieu  
Et ais rivò fin a quel grò. —

Siand da tela efiatia  
Tia vusch da pudair convertir  
O Seigner schi fans quella gratia  
Tieu pled cun dalet da dudir,

Et fer seguond ch' el ans dictescha  
Alur containts ans tschantarans  
E pü cha il nos zeli crescha  
Et pü dalet cha d' havarans.

---

XXVI.

**Chianzun nova supra ün giuven chi vuol cupper 46 boufs in  
temp  $\frac{3}{4}$  d' ura a l' üsanza olandaisa.**

Viva las crimas, viv il cuppèr!  
Viva ils cupunz d' Olanda!  
Chi coppan boufs quaranteses  
Cun 'na lesteza granda.

Nempe in minuts quaranticinch  
Ûn verar e non verar,  
Cun ün coppin ch'els daun per sling  
Ils fan els ir per terra.

Els haun ün cunst particuler  
Chi para da l'impussibel  
Cha cur chi vöglan sana mner  
Ûn bouf il plü terribel. —

Scha l'ais eir Sprüzig, rabgiantò,  
Scha 'l sboffa e scha 'l saglia  
Schi 'n ün minut el cupichò  
In al sfrachand l'uraglia.

Sar Batrumia ais co preschaint  
Chi 'ns porta quella nouva  
El ais dispst in quaist momaint  
Da gnir nan cun la prouva.

Schi bain gugent vögl as far vair  
Sün quaista bacharia  
Del schur Wegstein cun aplaischair  
A tuot la cumpagnia.

Bain bgeras voutas grands bouvuns  
Bè sco chi füss inguotta  
And hè fat ir culs chaz amunt  
Cun üna sgür arruota.

Piglè dimena sü il bouf  
Vus mezchars e fantschellas  
Cha Batrumia al darò ün cop  
Da rumper las massellas.

Sarò servieu Mosieur Tretschin,  
Vsaregias la bravura,  
Da vair sieu cunst e bel indschin  
Avainş 'na grond' premura.

Cò ais il faigl bel e liò  
Cha 'l mira dret a challa,  
El sto taunt bain e bè cul chò  
Cha 'l cuolp dal sgür non falla.

Ch'el guarda bè dad ir a bröch  
E cha 'l nu fatscha scrimas,  
Donn' Anna sarond l' üsch cul slop  
Fügid' ais già sün pigna.

Ans pera già ch'el detta putschs  
E ch'el fingia 's retira,  
Al voul quarantacinch minuts  
Bè per piglar la mira!

Futer, eu sun co per cuper  
Intant cha 'l bouf rumaglia  
Cha guardain bain da 'l sajettar  
Jüst aint per la saraglia.

Trè sü que tschüf, vus bain trè sü  
Cha possa vair la foura  
Alura al fatsch cun ün copet  
Ir a cupicharolas.

Bravo, bravo, Mosieur Tretschin  
L' ha gieu la mira dretta!  
Bè sül culöz l' hol dò ün copin  
Sainza tocar la creppa!

Schi per Dieu saint cha d' he fallò  
D' he gieu la mira torta,  
Vus glioud, vus glioud fermal ün po  
Cha 'l bouf va our da porta. —

Clapé! clapé! quel chazer bouf  
Vus mezhers e vus mattas!  
Cha sun i zieva al dad tants cops  
Cha 'l sto in la chülatta.

Fügiain da bod nel camerin  
Il cuolp ais gieu ad ova  
Cha 'l vegn eir el meis sar Gianin  
Cha co nun fa bell' ora.

Mo scha 'l vuol pür reister co our  
Ebain schi pür ch' el stetta  
Sar Batrumia nun vain in our  
Al güda trar la tretscha.

Sieu cunst il mezcher sa musser  
Als vuol 'el scha comandan  
Ma per inprender il manster  
Uen stess ir gio in Olanda!

